

86
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

4.
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Δεκέμβριος 1969 - Φεβρουάριος 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις)... ΜΕΣΟΧΩΡΙΑ.
(παλαιότερον ὄνομα:), Ἐπαρχίας... ΚΑΡΥΣΤΙΑΣ
Νομοῦ... ΕΥΒΟΙΑΣ.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος... ΔΕΛΗΝΗΣ
ΧΑΡΜΑΝΤΑΣ... ἐπάγγελμα... Διδάσκειν...
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις... Περιβόλια- Αἰωνοκάρην-Εὐβοίαν
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... 5.....
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον... ΛΕΟΝΙΔΑΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ / ΗΟΣ
ΜΟΥΤΣΟΣ... ἡλικία... ὁ πρῶτος 42 ἐτῶν μου ὁ
δευτὸς 54... γραμματικαὶ γνώσεις... τελειοδότης Γυμνασίου
καὶ τεχνικῆς σχολῆς ἀντιστάθμους καταγωγῆς... ΜΕΣΟΧΩΡΙΟΝ
... ΣΤΥΡΩΝ... Εὐβοίαν
β) Οἱ φερωντότεροι οἱ ἑκείνης τῆς μετὰ ὄνομα 65 ἐτῶν

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ; δέν... ὑψηλὸν κατ' ἐξοχὴν
βοσκοτοτοίαν.....
Ὑψηλὸν αὐταὶ χωρίζονται ἢ ἐνηλλάσσονται κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα ; ἐνηλλάσσονται κατὰ χρονικὰ διαστήματα.
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητες· δ) εἰς μονὰς κλπ.
... εἰς... Φυσικὰ πρόσωπα.....
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του ; πολλοὶ διατηροῦν τὴν περιουσίαν αὐ-
τοῦ διὰ τὴν διαμειροῦν αὐτοὺς καὶ τοὺς γαίμον.

β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εις τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; ... ἀσχολοῦνται α.ι.

συγχρόνως ἐκ τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφία

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιατέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εις τὴν γεωργίαν ; α.ι.

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὁρῶνς ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; εἰς τα κτη-

μασι καὶς ὑπαρχούσης μοτῆς ἐργάζοντο ὡς ἐ-
χονμισιστοὶ μετ' ἀπομύρηου τῆς οἰκογένειας καὶ
ἢ οὐο οἰκογένειας

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημα-
κατόροι κλπ. χονμισιστοὶ Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ...

δὲν εἶχεν σχέσιν ἡ κοινωνικὴ των θέσις...
χονμισιστοὶ οἱ ἐν τῇ κοιν.

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα ;) ὡς εἶδος

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὰ θερίσματα, τὸ ἄλwanισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομισθίον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ; δὲν...

ἐχρησιμοποιοῦντο ἐργάται ἀλλὰ ἀλλὰ...

μερὴ ἀλλὰ ἐκ αὐτοῦ τοῦ τοῦ χωρίου καὶ
ἡ μισθὸν εἰς εἶδος

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δούλοι (ὑπηρέται) ἢ δούλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

ὅχι

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; ... οἱ νέοι εἰς μεταλλεῖα

λαυρίου

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς ὡς ἐργάται . . . ναί ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πραγματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; ἐργάζοντο ἐκ τινος

χρόνου καὶ ἐπαγείροντο μετὰ πα-
ρελευσιν χρόνου

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῖδας μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;....

...ἐξαιρέτως... κακοῦ... με ζωϊκὴν
...μόνον...

- 2) Πότε ἐγίνε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας;..... τὸ 1930

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας;..... σιδηροῦν.....

ἄροτρον... χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τὸ 1936

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖας κατεσκευάζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ;..... ἀπὸ τοῦ ἐργοστασίου...

ματὰ ἰσοπέδων ὑψηλῶν καὶ τὸ δίφτερον διὰ τὴν σφοδρὰν γίνυδιν. τοῦτο προμηθ. τὸ Αἰθιοπικόν.

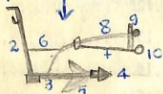
Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1. κερίοντρον 4. ὑνί..... 7. βέρρα 10. γάτζος

2. σιδερά 5. φτερά..... 8. σταβάρι.....

3. κοντιόρι 6. στήριγμα 9. σλατίνα.....

Δίφτερον

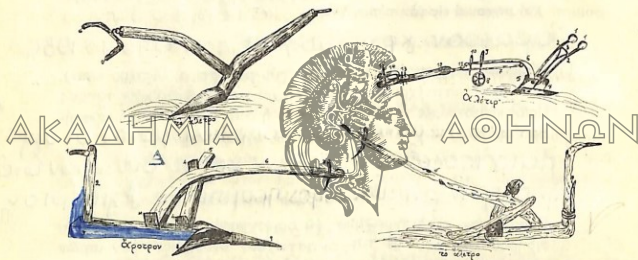

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;)..... ἀπὸ τὸ 1954

- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ... ἀπὸ χρησιμοποιεῖται εἰς ἐτι...

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν ραχύων (δεματιῶν) δεν χρησιμοποιεῖται
 5) Μηχανή ἄλωνιςμοῦ π.α. 1956.....
 στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ
 παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον ... κατασκευάζει...
τὸ ξύλινον ἄροτρον ἦτο ὁ μῦθε
ἰδιοκτήτης... κατεσκευάζει........

- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄρότρου εἰς τὸν τόπον
 σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
 εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκο-
 νιζόμενα ἐνταῦθα ;

- 3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶ-
 ται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς
 ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφορῶν μερῶν καὶ τῶν
 ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. <u>χειρ</u>	6. <u>σταβάρ</u>	11.
2. <u>οὐρά</u>	7. <u>κλειδί</u>	12.
3. <u>κουντούρι</u>	8. <u>αὐτιά</u>	13.
4. <u>πύρος</u>	9. <u>ὄνι</u>	14.
5. <u>σηάτιζα</u>	10.	15.

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τήν άνωτέρω άρίθμησην).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου άρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τήν άροτρίασιν ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφίων ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καί τῶν πετρωδῶν. - Ἰχνογραφῆσατε ἢ φωτογραφῆσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν εἶναι διαφόρων τύπων) καί σημειώσατε τήν χρήσιν ἐκάστου.

ἐν τῆς ὕνιου... ἐρησιμοη... διαλα... τὰ
εἶδη... χωραφίων...
ὁμοιασε. κ.ε. το ὕνιον... 1 τῶν εἰμόνος...

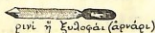
- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ άρότρου;... τοῦ άνω-
τέρου... εἰμονιζομένου... ἡ άριδα... 1...

6) ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;... ἡ άριδα... 1...

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τήν κατασκευήν καί ἐπιδιόρθωσιν τοῦ άρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, άρίδι, άρνάρι, ξυλοφαί κλπ.)...

σκεπάρνι, πριόνι, τριβεζι, ξυλοφαί,
ταναζία...

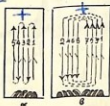

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι μὲ ἀνοιγομένας αὐλακὰς (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

ἢ τὸ ξανθὸν παλαιότερον καὶ τὸ σινοῦλον
σημερον καὶ εὐθείαν γραμμὴν ὡς τὸ σχε-
διάγραμμα - α -

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

ἢ τὸ μονότερον περικερὺς τὸ σχεδια-
γραμμα - β -

Σημειώσατε μὲ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὴς ἢ σπορίες, καὶ μέγιστοι ἀσπασμοί, μεσοβάδες, κ.λ.π.) ; εἰς σπορίες γίνεται καὶ γίνεται ἀνάσκη ἢ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα.....

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἢ σποριά) ; με αὐλακιάν ; ἢ τὸ τσαγι καὶ στανίως με αὐλακιάν.....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῆται ἄροτρον ; ... εἰς τμήματα τοῦ ἀγροῦ ὅπου τὸ ἄροτρον ἐξαιτίας τοῦ ἐδάφους δὲν δύναται νὰ χρησιμοποιῆται

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὑνί ; καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. ... πλαγίως καὶ εἰ δυνατόν βαθέως.....

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. ... Εἰς... ἀρσας... τὰς περιητιώ...
...σεῖς...

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα, αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. Διὰ τὴν σπορὰν τῶν...
δημητριακῶν γίνεται ἐν ὀργώματι...
ἀνέμῳ γύρισμα κατὰ πῆλα...

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

τοὺς ἀχίστους τοὺς καὶ λέγονται...
ἐν τοῖς...

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰ νάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

ἐπὶ... ἐν...

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; διὰ σίτον, κριθὴν, ψυχανθῶν...

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκευὴ χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; χρησιμοποιοῦνται κατὰ τὴν σπορὰν...
ἢ... τὰ χάρη...

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχόν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδᾶρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὄνι κατὰ τὴν ἀροτριάσιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; **Μ.Ε. Τ.Η.Ν. Π.ΤΕΡΝΑΝ Τ.Α.Χ. ΠΟΔΙΩΝ Τ.Α.Χ. ἢ Τ.Η.Ν. ΒΟΥΚΕΝΤΡΟΝ.**

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); **σβάρνισμα γίνεται κοναν. ἐπι τῶν ὀσφ. ριζ. ἐπὶ τῶν ἄλλων παλλερ. γίνεται βοιο-ψοπήφοι μέτρησι.**

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφή ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

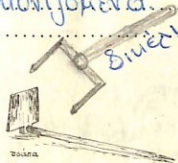
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἢ τσάπα κ. ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

.....

4. συζυγος ἢ υἱός καὶ θυγατήρ.....

- Εἰδους. Τα. εἰς οὐρανὸν ἀναβάντα. ἀπὸ τῆς γῆς
τα. ταπεινά. ὀρθιστά. κατὰ γῆνα. φέρουσ. δι-
δοῦνται. τὸν. Ἀπὸ τῆς γῆς. ἀποδοῦναι. σπέρνουνται
τὸ. σπέρμα. τῶν. χωρὶς. ἐσθαρμίστου.

- ...Θρα... εκ... περιτροπής...

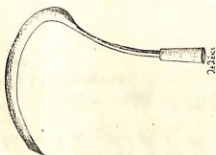
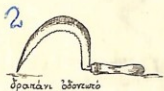
- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἡ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμή-
λων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές)
καὶ ἄλλως. ... Δεν εὐαγγελίζοντο

α. Ἑργαλεῖα θερισμοῦ.

- 11 —

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)

..... ΜΕ ΤΟ ΔΡΕΠΑΝΙ

Ἐάν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

ΤΑ ΔΡΕΠΑΝΙΑ ΤΑ ὁποῖα ἐκρησιμο-
ποιοῦντο καὶ ἐκρησιμοποιοῦνται ὁ-
μολογῶν καὶ τὸ ὅτι οὐκ ἔστιν ὁδον-
τωτό

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσοι) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα).

Παραλὰ τὸν
κόσσον καὶ δρεπάνι σῆκερον καὶ
κόσσα.

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργα-
λείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν). ἢ τὸ
ὀδοντωτὴ... ὡς τοῦ ἀνωτέρω...
σχ. εἰδίου... 2...

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτο-
γραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; ἢ χει-
ρολαβὴ ἦτο ἐκ ξύλου... ὁ σιδηροῦς
σκελετὸς δὲν εἶχεν ἰδιαιτέραν ὀνο-
μασίαν.

5) Πῶς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. Δ.Ι.Μ.Α.Ρ.Ι.Α

Τα δε δράγματα κερδοβόχα

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποιοι θερίζουν : άνδρες και γυναίκες ; Υπήρχον (ή υπάρχουν) θεριστάι, οί όποιοι ήρχοντο ώς έπαγγελματίαι δι' αυτόν τόν σκοπόν από άλλον τόπον και ποιον ; ΟΙ ΙΣΧΙΟΜΕΝΟΙ.

Tai 'ānōpes uai pūnāmes.....

2) Πῶς ἡμείβοντο αὐτοὶ μετ' ἡμερομισθίου (μεροκάματο) ἢ κατ' ἀποκοτῆς (ἐξεκότης). Ποῖα ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος; Τὸ ἡμερομισθίου ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνεῦ φαγητοῦ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίες καὶ τὴν σχετικὴν εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν).....

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύλαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν; Ἐπίσης κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλλοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των); ... Ουδεὶς...

γραφουραυτιμον μεσογεια-
βατον.

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; . . .

ἀρχή τοῦ θερισμοῦ ἐγένετο. Δευτέρα ἢ ἡμέμητη. αὐδεροίτε. Τρίτην ἢ Παρασκευήν

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. Ἐτραγουδοῦσαν.

« κωνσταντίνια » . . . « το μαναρίνι » .
« βῆμιαν χαραμίτες » . « τὰ βουνά » . . .
« τοῦ κίτσου ἢ κἄνα » . . .

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθέριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχους ποῦ μένουν ἀθέριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μετὰ τοὺς ἀποκοπέντας στάχους πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἐθιμικόν.

ἀκαθάρτια. Ἐπειὶ ἔτι μὲν ἔσθ' ἐν τῷ χωρὶ καὶ ἀθέριστον ἐδερμιαν σταυροειδῶς συνηθώσατο ἀθέριστον ἔδεναν νὰ το βόσκουσιν τὰ ζῷα ταῖα ὅποια εἶχον. Ἐρχασθῇ κατὰ τὴν σποράν, ἐξητοῦσαν δὲ οἱ ἀερίστοι τὸ ὄρεθρανι. καὶ ἐξηφτε δὲ καὶ οἱ καὶ τρεῖς φορεῖς ἡλο. καλὸς οἶκός.

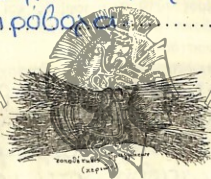
δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχῶν.

- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχῶν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἔσπερας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; . . . τὸ δεμάτιασμα ἐγένετο συγχρόνως μετὰ τὸν θερισμὸν . . .

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχυν καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Τὸ δεμάτιασμα ἐγένετο ἀπὸ τοῦ ἰδίου
 οὐκὸς τοῦ ἡ. εὐν. ὑπὸ ἡ. ρ. χ. ε. ν. ἰ. α. ἡ. α.·
 τὰ ἄλλα ἦσαν ἡ. μ. ἰ. α. ν. ἡ. ἡ. α. ἡ. α. ἡ. α. ἡ. α.·
 τὰ δέσιμον ἐγένετο μὲ δεμάτια·
 γεγραμμένα δεμάτια ἀπὸ σιμαίνης·
 καὶ δὲ δεμάτια ἀπὸ τεχνίτη ἀπὸ 18·
 32· χειρόγραφα.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;

Ἀμεσῶς μὲν τὸ δέσιμον μετὰ ἔφροντο
 εἰς τὸν τόπον τοῦ ἀγροῦ, ἐκεῖ·
 δε. συνεκεντρώνοντο, ἐκεῖ τὰ δεμάτια
 καὶ ἐτοποθετοῦντο τὸ ἡ. ε. ν. ἡ. α. ἡ. α.·
 4 ἢ 5 παραλλήλους σειρας, ἀποτελούμενη
 ἐκαστὴ ἀπὸ 10-20 δεμάτια.

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

...δὲν μαρτυρεῖται.....

- 2) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν.....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφυλλί, βίκον); Ἐσυνά, περιγράψατε πῶς ἐγένετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ...ἐσυνθίζετο.

ἔσθειροντο ἐπὶ τὰ μέτω ἀδινωφόρου, ἔδεινοντο περὶ τὰ τέλος μαΐου, ἔξηραίνοντο, ἔδεματίζοντο καὶ ἐφυλάσσοντο εἰς τὰς ὁδοτάμιας διὰ τοῦ χειμερινοῦ μῆναις.....

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.). περὶ τὰ τέλος μαΐου, μὲ δρέπανι σήμερον δὲ καὶ μὲ κόσσαν (Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) ὁ δερισμός ἐγίνετο δι' ευριζώ-
σεως ἢ με' ὄρεθάνι, ἐξηραίνοντο καὶ..
ὁμοιοῦσιν ἐδένοντο δερμάτια.....

Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δερματιῶν πρὸς ἄλωνισμόν. Συνκεντρώνοντο
πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην
θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἄλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

μετεφέροντο καὶ συνεκτρώνοντο ἐ
τὸ ἄλώνι.....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἄλωνισμόν
δερμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά,
θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν;

Υπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως; ὁ χωρὶς
ἐμοῦ κείτο. θεμωνοστάσι. τὸ δημωνίασμα.

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἄλώνι διὰ τὸν ἄλωνι-
σμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγίνετο παλαιότερον ὁ χωρι-
σμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον
χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἄλώνι;

ὑπῆρχεν ἀνευαῖνα ἄλώνι.....

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἄλώνι. Ἐντὸς τοῦ
συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω, τοῦ χωρίου καὶ..
εἰς... θέσιν κατ' ἀλλήλην... διὰ τὸ...

λίσσινισμαί.....

5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
 ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
 σίς του, δηλ. με ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; **ἀνήκει**
εἰς περισσοτέρας τῆς μιᾶς οἰκογενείας
ἡ δὲ χρῆσις ἐκινετο μετὰ τὴν δειρύν

6) Ἀπὸ πότε ἀρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; **ἀμέσως**
μετὰ τὸν θερικὸν καὶ λήγει περὶ τὸ
τέλος γοῦριου.

7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
 λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
 ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
 διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) **παραθέτω**

χωματάλωνο καὶ ὑψηλότερον πετράλωνο
ἀπὸ μισρὰς μισρὴς πλάκας 0,04-0,20 τ.κ.

8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ
 ἀλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνο)· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
 ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
 χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
 καὶ ἀχύρων). **εἰς τα χωματάλωνα ἐκινετο ἐπα-**
λειψις τοῦ δαπέδου με πηλὸν καὶ μόνον
βοῶν ἀναμεμειγμένα τα πετράλωνα
ἀπλῶς ἐμαρτίζοντο.....

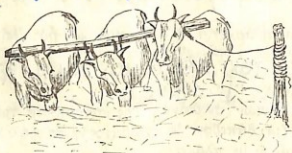
9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλωνι-
 σμοῦ γίνεται ὀρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;.....

ὄχι.....

10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
 ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὥς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἄλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἶονδήποτε ἄλλον.

Ὅταν τὰ δειμάτιοι ἦσαν παρὰ τὸ ἄλωνα τῶν...
 δειματιῶν ἐγίνετο ὁρδίω... καὶ ἐλύοντο, ὅταν...
 ἦσαν. ἄλλα... παρὰ τὰ καὶ ἐλύοντο...
 ἐπίσης.

11) Πῶς γίνεται τὸ ἄλωνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσης ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

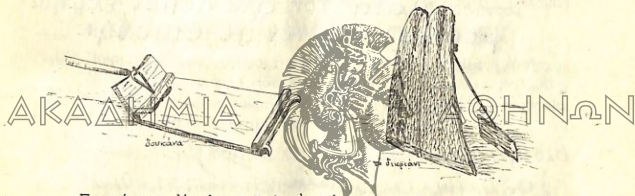
α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθεῖς εἰς τὸ μέσον τοῦ ἄλωνι οὗ δύμιος, στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγερός, στρούλουρας, δοκάνη, βουκάνη κ.ἄ), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «νὰ ἔρχωνται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

Ἐποιοδεῖται τὸ ἐν τῷ μέσῳ στύλου καλούμενος...
 στρουμηνολογί. ὅψους 2,50 μέτ. καὶ περὶ...
 οὐτόν. περὶ ἐφέρονται. κυκλικῶς. ὁ ἄλων...
 ν.ι.σμός. ἐγίνετο. κυρίως. διὰ τῶν ἱ.π.ων.

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἄλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἄλωνό-στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινες τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειές, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμὸν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους εἰς τὸ ἄλωνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ μέσον τοῦ ἄλωνι οὗ. Τὰ ἄλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδεμένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειές περὶ τὸν λαιμὸν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται ἀκόμη) ἄλωνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα). Ταῦτα γὰρ γίνονται
 μετὰ τηρείεω περὶ τοῦ θραύματος οἱ ὁποῖαι ἐφαρμόζοντο
 «θραύσας», διακρίναντες τὴν ἀκριβήτητα τοῦ θραύματος
 οὐδὲν μὲν συνεδέοντο μετὰ σφαιρίων τοῦ ὁποῖου
 τὸ αἶμα ἐπὶ προσεδέοντο ἐπὶ τοῦ στόλου.....

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

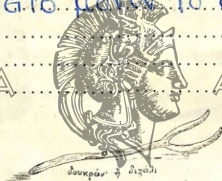
Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνια, δικριάνι, βωλόςυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρωμηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλυνίζοντο (ἢ ἀλυνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά μετὰ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθή καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκία, ρεβίθια κ.ἄ.) ἠλυνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ; Οἴο.

ηρώτους με διαμαρτην μιδυωροι ηέρ
 τιν μεσηβριαν και αμαρτωδως εν
 ηέρatos τοδ αλωνισμοδ ηάχτοτε
 οτ ρετρελωνε τιν αυτην ηέρων
 τιν ερομένη ρεχίνετο σε ριχνισμα

- 12) Ποια άλλα άλωνιστικά έργα λεία είναι ἐν χρῆσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιοῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): ... υατα...τον...άλωνισμον...εχρησ...

...ΜΟΝΟΙ ΕΙΤΟ ΜΕΤΑ ΤΟ ΔΙΝΟΥΝΑΙ...

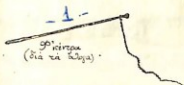
- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ
δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν
ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πτους στάχους :

..... V. 01.1

- 14) Ἦτο ἐν χρῆσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι ἀλλαχοῦ φ'έντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ της ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτὴν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα)

ἔκρησιμοναίειτο ἀνωκοβερχα ἔτραυραν
τῆς οἰκίας προσέδενετο σχαλινὰ ἀποηλεῖτο
χοῦριον ἐκ δερματος τραχὺ καὶ ἐμαχέ-
το βίτσα μινύου²² 1-2 μέτραν.
ὁμοίαιε δὲ μετὰ τὸ σχέδιον τῆ ἐκμονος - 1

- 15) Πῶς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἄλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἄλωνιου. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν ... **αὐτῶν ἀλωνισμός**
καὶ καθ' ἡμέραν ἤλωνιζέτο μία στρώσις

- 16) Πῶς λέγονται οἱ ἄλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

...δεῖ ἔχουν ἰδιαν ὀνομασίαν...

- 17) Ποῖοι ἄλωνίζουσιν : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μὲ ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἄλωνισταί (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τοσοῦτοι καλοῦμενοι ἄλωνισταὶ καὶ ἀγωγιάτες), οἱ ὅποιοι εἶχον βοδία ἢ ἄλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἄλωνισμόν ...

...ἐμ. περιτροπῆς αὐτῶν κατεσκευάζοντο ἰδιουτῆται ἢ ἄλλοι ἄλωνισταί
καλούμενοι βαλμάδες.

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μὲ ζῶα καὶ μὲ ἄλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μὲ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

...αὐτῶν.

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πάχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλὴν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου
(π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.)...

χρησις κοπάνου ἐγίνετο
διὰ τὴν δυνάμειν τὴν ἐκείνην. τὰ κοπάνισμα ἐγίνετο
εἰς τὴν αὐλὴν.

κόπανος στρογγυλός

ξύλο καμπυλωτό διὰ τὸ κοπάνισμα
μικρῶν ἀγρῶν δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ; το κοπάνισμα ἐγίνετο μόνον
ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας.....
μεγάλοι παραγωγοὶ δὲ ὑφ' ἡρχον.....

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

και τα ραβδία τα θηρία μοχον ευρηανι-
ζοντο. ετοηδετοδυντο. εηι. σικδωνης....
ουδεηοτε. αχυροηοιζοντο. οί. σταχυες.

- ١٢٠

- β'. Δίχνησμα

δὲν ἄρχοι ἰδίῳ ὀνομασίῳν, ἀλλὰ τοῖς ἑκατέτο
 λαοῖν. Αἰδοῦν τὴν συγγένειαν τῶν ἀδελ-
 φικῶν, σὺν τῶν ἑκρητοῖς τοῖς διμοῖς
 καὶ σὺν τῶν ἀδελφῶν. ἀπὸ θεοῦ.

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσει τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο. *Ὁ σκληρὸς ἀνὴρ ὁ
σωρὸς ἔχεν σκῆπτρον ἐπιμήκειον ἐπὶ τοῦ σωροῦ. ἐπο-
ποδεύειτο σκληρὴ ἀσπὴρ ἡέτρα παλευμένη μί-
χιστρα. διὰ τὴν παρὰ μὲν σκληρὸς ὁ σῖτος καὶ καί
μὴν. προσβληθεὶς ἀπὸ παρὰ μὲν καὶ μὴν. μαλακός.
ἐκινῶν διὰ τὸ κατὰ σῖμα.*

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο. *Ἐρχομαι με...
διουαί. καὶ ἀμφόθυα με ζῶνται. φτυά-
ρι.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρος, γυναικᾶ· εἰδικὸς λιχνιστῆς ἐπ' ἀμοιβῇ ;
*... ὁ λυχνιστὴς ἢ... ἀποχρῆναι. ἢ σκληρὸς
... ἀν. ἐν... ἀμοιβῆς.*
- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;
*μαζοῦνται. κομῆται, ὁ μαρὸς ἀπο-
χωρίζεται με κομῆται, δ. εὐτερος.
ἀλῶνισμα δ. γίνεται.*

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζεῦξις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλῶνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα και καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο

..... δὲν γίνεταὶ δῶτερον ἀλώνισμα.

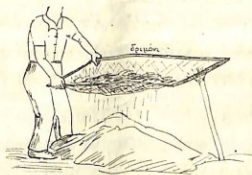
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμένοντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;.....

..... Μ.Ε. Τὸ δριμόνι.

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου· ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κόσκι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους : βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) **ΕΥΤΟΣ. ΑΗΘ.**.....

...ΤΟ ΔΡΙΜΟΝΙ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ.....
...ΜΑΙ. ΣΑΡΩΔΡΟΝ. ΑΗΘ. ΘΟΥΜΑΡΙ.....

- 7) Ὃταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρὸς; Πῶς χαράσσεται καὶ ποῖα ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπτηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ; **ΕΥΤΟΣ. ΣΥΝΕΜΕΝΤΡΩΝ.**

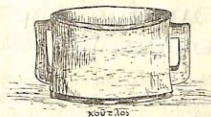
...ΤΟ Εἰς σωρόν ἢ περὶ τὸ ζυγὸν φτυάρι.....
...Εἰς τὸν σωρὸν ἐκτρέπεται σταυροῦ καὶ
...ἐποδοδεῖται ἐπ' αὐτοῦ τὸ διμοχλ. τὸ
φτυάρι καὶ τὸ σαρῶδρον ἢ σιμηρὴ
πέτρα καὶ τιμαχίαν σκίυνται.....

- 8) Ἄλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι; π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποῖα ἦτο ἡ συνθήκη. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἵπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εἰς ὁκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).

ἡ δευατή. Ὁ δεματιστής ἤρχετο ἐν τῷ ἁλώνι
καὶ ἐπὶ τοῦ ἁλώνι καὶ τοῦ ἁλώνι καὶ τοῦ ἁλώνι
ἡ χρησιμοποίησιν δοκεῖν μαλόνμεν. ἐὰν χωρητικότη-
τος τοῦ 12 ὁκάδων ἦτο ὁκοῖον μετὰ τὴν ἑνὸς.

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἁλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν) κατεβαλλαντα παπαδιατικῶν, ἀγρο-
φυλακιάτικῶν, γυφτιάτικῶν, ἁλωνιάτικῶν,

μέτρα δημητριακῶν ἦσαν τὸ ξαίρι καὶ τὸ
μισόξαφο... 12 καὶ 6 σιαδων χωρητικότη-
τος ἀντιστοίχως ἦτο δι' ὁκοῖον μετὰ τὴν ἑνὸς. - 1 -

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνθηκὰς) ἀποθηκεύετο ἐν εἰδικῶν λακκῶν ἢ οἰκίαις

τῶν οἰκίαις. ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἀποθήκῃς ἢ οἰκίαις
ἐν τῇ παρασίτῃ ἀποθήκῃ μετεφέρετο εἰς τὴν οἰκίαν
καὶ ἐδολεσσετο εἰς εἰδικὸν χωρὸν μαλόνμενς δημητριακῶν

4) Τὸ ἀχυρὸν ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; ... τὸ ἄχυρον ἀποδη-
 νεύετο· ἢ ἀποδύνηται πλησίον τοῦ
 σταύλου·

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογή τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

Ἡ διαλογή ἐγίνετο εἰς τὸ ἄλωνι μετὰ τὸ
 ἀλύνισμα· ἐξηροῦντο οἱ σπόροι καὶ
 ἐληφτον ἡρὸς τοῦ μέρου τοῦ ἐνέμου·

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογή τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχυῶν,
 τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκοностάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

κατασκευάζεται μετὰ τὸν θερισμὸν ἐν σταχυῶν·
 στοινρὸς ὁ ἀγρίος ἐκτασσέτο εἰς τὸ ἐκονοστάσιον·

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς· ποῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ὡς ἀποκρίσει οὗτος·
 ρας· διότι· ἔχεν τὸ σχῆμα στοινρὸς καὶ ἐκτασσέ-
 σετο εἰς τὸ ἐκονοστάσιον ἐπὶ ἐν ἔτος·

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀναμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Ἀποκριές καὶ παλαιότερα τῆς
 ἡμέρας τοῦ Πάσχα· ἐλαμβάνεν χώρα
 τὸ κάψιμο τοῦ Ἰούδα·

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποίαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; τ. π. π.
 κυρίουμένη τῶν Ἀποκριῶν τοῦ ἑσπέρας·
 καὶ κατὰ ἡροῖ μισὴν εἰς σταυρο-
 δράμι·

2) Πῶς λέγεται ἡ φωτιά αὐτή; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.). Δ. Γ.

Εἶχεν... διαιτέραν... ονομασίαν...

β'. 1) Ποιοὶ ἀνάπτουν τὴν πυράν; παιδιὰ, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος; ...

... ἀνεξαρτήτων... τηλικίας... ἐρησι-
... μῶντο... οἱ... νέαι...

2) Ποῖος ἢ ποιοὶ συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.

Τὰ κλέπτουν; "Αν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος; ... ὅτι πάντες

οἱ... χιρῖοι... ἀπὸ... τοῦ... ἄλλου...

3) Πῶς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

ἡ... ἡρατρουμίνας... ἡ... συγκεντρωσάν...
ἡ... ἡρατρουμίνας... ἡ... συγκεντρωσάν...

ἡ... ἡρατρουμίνας... ἡ... συγκεντρωσάν...
ἡ... ἡρατρουμίνας... ἡ... συγκεντρωσάν...

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ἑορταί, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.

Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα... ἡ... ἡρατρουμίνας...

ἡ... ἡρατρουμίνας... ἡ... συγκεντρωσάν...

ἡ... ἡρατρουμίνας... ἡ... συγκεντρωσάν...

ἡ... ἡρατρουμίνας... ἡ... συγκεντρωσάν...

ἡ... ἡρατρουμίνας... ἡ... συγκεντρωσάν...

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

ἡ... ἡρατρουμίνας... ἡ... συγκεντρωσάν...

ἡ... ἡρατρουμίνας... ἡ... συγκεντρωσάν...

ἡ... ἡρατρουμίνας... ἡ... συγκεντρωσάν...

ἡ... ἡρατρουμίνας... ἡ... συγκεντρωσάν...

ἡ... ἡρατρουμίνας... ἡ... συγκεντρωσάν...

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυράς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λου-
λουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

... ἴσχυον... ὁμοειδή... καὶ... ἄλλοι...
... ῥαμνοί...
.....
.....

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα
τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα -

δα... ημεριεφέρετο... ἐπὶ ὄνον... ἀνά τὰς δ...
δοῖα τοῦ χωριεῶ... εἰς τὸ τέρας... ἐτοηροδετέλο
εντός αὐτοῦ... δυνάμει... ἐστῆναι... ἐπὶ τῇ πηλ-
τείαις καὶ ἐπὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς... καὶ ὁ Ἰούδας διέφυγε.

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ